

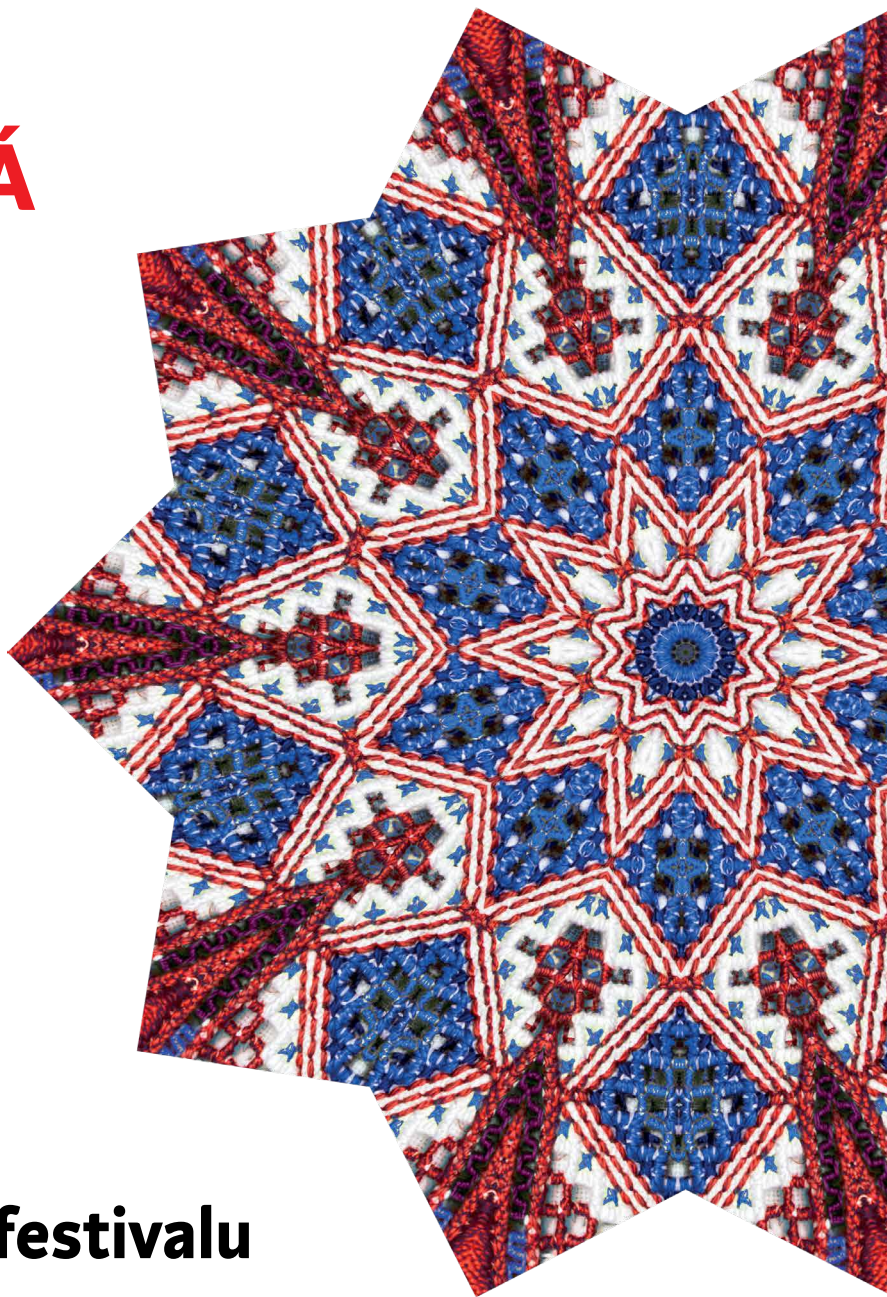

42. International
Academic Folk Groups
Festival

AKADEMICKÁ NITRA

Medzinárodný
akademický festival
folklórnych súborov

5.-11. JÚL 2020

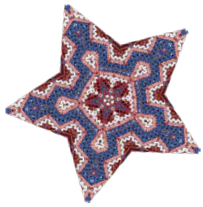

prof. Ing. Ondrej Debrecéni, CSc.
PhDr. Ing. Daniela Wolfová

Stručná história Medzinárodného festivalu folklórnych súborov „Akademická Nitra“

u. fond
na podporu
umenia

Začiatky súťaží umeleckej tvorivosti vysokoškolákov siahajú do roku 1968. V tomto roku zorganizovalo Ministerstvo školstva a kultúry v spolupráci s Československým zväzom mládeže prvú celoslovenskú prehliadku umeleckej tvorivosti vysokoškolákov pod názvom Akademický Prešov. Prehliadka mala široké zameranie od zborového spevu, cez divadlo malých foriem, poéziu v interpretácii aj v tvorbe, hudobné telesá až po vysokoškolské folklórne súbory piesní a tancov.

O dva roky neskôr sa Akademický Prešov rozdelil na tri samostatné špecializované akademické súťaže, a to „Akademický Prešov“ orientovaný na malé divadelné formy, Akademická Trnava zameraná na zborový spev a Akademická Nitra zameraná na súťaž vysokoškolských folklórnych súborov. Na VŠP v Nitre zorganizovali 1. Akademickú Nitru v roku 1970 členovia študentskej a zamestnaneckej organizácie Zväzu mládeže na čele s Ing. Ottom Burianom, športový oddiel Slávia VŠP a členovia Folklórneho súboru Zobor na čele s Ing. Ivanom Paškom. Súťaž sa uskutočnila sa v aule Pedagogickej fakulty. Bola na vysokej úrovni a mala veľký ohlas v kultúrnych kruhoch na Slovensku aj v radoch vysokoškolských súborov. V roku 1972 sa uskutočnila ďalšia „Akademická Nitra“, ktorej prípravu realizoval osvedčený tím Slávie VŠP, zväzu mládeže pri VŠP a FS Zobor. Festival sa uskutočňoval počas semestra v zápočtovom týždni, preto organizátori a členovia domácich súborov Zobor a Ponitran mali s organizáciou a účasťou na festivale značné problémy. To bol jeden z rozhodujúcich momentov pre ďalší vývoj Akademickiej Nitry.

Na tomto festivale sa prvýkrát predstavil primáš Ondrej Molota z Banskej Bystrice, v podaní ktorého po prvýkrát odzneli v amatérskej interpretácii Vrchárska nálada Pavla Tonkoviča a v podaní Miroslava Dudíka Svadobné piesne od Nitry od Bartolomeja Urbanca. Skladby mali veľký úspech a interpreti získali osobitnú cenu poroty. Súbor Zobor sa stal celkovým víťazom

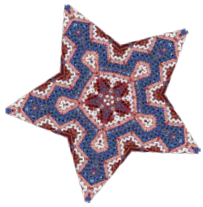
Akademickej Nitry '72. Na vyhodnotení festivalu organizátori žiadali zmenu termínu pre problémy so zabezpečením festivalu v priebehu semestra. Vtedajší vedúci súboru Poľana pri Vysokej škole lesníckej a drevárskej vo Zvolene - Emil Senko a Milan Križo a zástupcovia rektorátu VŠLD sa pohotovo ponúkli, že Akademický festival budú organizovať vo Zvolene a veľmi radi.

A tak sa stalo, že od roku 1974 sa festivaly vysokoškolských folklórnych súborov uskutočňovali vo Zvolene pod názvom „Akademický Zvolen“ (AZ) v dvojročných intervaloch.

VŠLD vo Zvolene, ako „vidiecka vysoká škola“ sa výborne zhostila tejto úlohy. Mala podporu vedenia univerzity, mesta Zvolen a všetkých riadiacich a spoločenských orgánov mesta a výrobných podnikov v regióne. Vo Zvolene sa každoročne organizoval striedavo „Akademický Zvolen“ a „Medzinárodný festival folklórnych súborov“, na ktorom sa zúčastňovali aj víťazi predchádzajúceho Akademického Zvolena. Je príznačné, že Nitra sa lúčila s Akademickou Nitrou po víťazstve FS Zobor na AN '72 a zvitála sa s Akademickým Zvolenom v roku 1974 na poste opätovného laureáta festivalu.

Akademický Zvolen bol organizačne aj spoločensky vždy zvládnutý na výbornej úrovni a v prvých ročníkoch mal búrlivý priebeh. Pre celé generácie folkloristov študujúcich v roku 1973 až 1991 na vysokých školách na Slovensku, ale aj v Čechách, je dodnes Akademický Zvolen a jeho atmosféra nezabudnuteľnou a milou spomienkou na krásy mladosti.

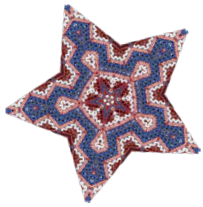
Akademický Zvolen začal koncom 80-tych rokov „morálne zastarávať“. Najväčším jeho nedostatkom boli veľmi zlé priestory zimného štadióna, kde sa festival odohrával. Akusticky aj opticky boli podmienky pod úrovňou „jarmočných atrakcií“. Nezvládnuteľná akustika v športovej hale bola kompenzovaná zvýšením decibelov a scéna oddelená len symbolicky svetelnými efektmi od zanedbaného hokejového alebo basketbalového športoviska, bola počas súťažných večerov obklopená ruchom „ako na železničnej stanici“. Ten spôsobovali pobehujúci a rozcvičujúci sa tanečníci na palubovke štadiónu a hudobníci pripravujúci sa na nasledujúce vystúpenie. O slávnostnej atmosfére vyhlasovania víťazov a galakonzertu s účasťou ministrov a spoločenskej smotánky mesta Zvolen v takomto prostredí, si každý ľahko utvorí vlastnú predstavu.

Pre súbory, ktoré v období rokov „perestrojky“ už často cestovali po festivaloch na celom svete, začali byť aj ostatné stránky Akademického festivalu fádne a nezaujímavé – redukcia umeleckej produkcie len na javiskovú skúšku, 1 súťažné a 1 propagačné vystúpenie počas 4 dní trvania festivalu, prebytok voľného času tráveného v pohostinstvách, nízka úroveň ubytovania a stravovania, mdlé propagačné materiály a obligátne formálne ocenenie víťazov súťaže. Tak to počas rokov 1985 až 1991 cítili vedúci súborov, ale aj stovky členov súborov z celého Slovenska. Vtedy všetci cítili, že tento doma aj v zahraničí uznávaný folklórny festival nutne potrebuje zmenu.

Počas zasadnutí organizačného štábu Akademického Zvolena v roku 1990 doc. Ondrej Debrecéni neoficiálne začal rozhovory najprv s vedúcim súboru Poľana prof. Milanom Križom a prof. E. Senkom, potom s vedením VŠLD a vyšlo najavo, že dvadsaťročný maratón folklórnych festivalov im, aj celému Zvolenu síce prirástol k srdcu, ale ich už tam začína ťažiť ako kameň. Bol akurátny čas na zmenu.

Následne skupina Debrecéni – Járek – Mráz (referent sociálneho rozvoja VŠP) po konzultácii s vedením VŠP začala pracovať na novej koncepcii Akademického folklórneho festivalu. Jej podstatou bolo striedavé organizovanie medzinárodného festivalu študentských folklórnych súborov jeden rok v Nitre ako „Akademická Nitra“, nasledujúci rok vo Zvolene ako „Akademický Zvolen“. Organizátori tak nebudú každoročne zaťažovaný prípravou festivalu a môže dôjsť k zdravej konkurencii medzi Nitrou a Zvolenom a následne k rastu kvality. Postupne sa s tým stotožnili aj vedenie Pedagogickej fakulty v Nitre, vedenie Vysokiej školy lesníckej a drevárskej vo Zvolene, Ministerstvo školstva, vedenie Národného osvetového centra, vedenie mesta Nitra, Československá folklórna únia, Folklórne združenie na Slovensku a v neposlednom rade aj vedenia 10 vysokoškolských folklórnych súborov na Slovensku. Do začiatku školského roka 1991/92 bolo všade rozhodnuté a schválené, že v roku 1992 bude v dňoch 17. až 21. júna Akademická Nitra – X. medzinárodný akademický festival folklórnych súborov.

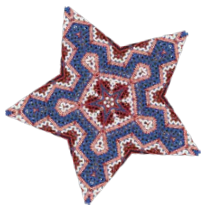
Iniciátori Akademickej Nitry si vytýčili predsavzatie, že festival bude iný, zaujímavejší, hodnotnejší a v duchu popredných európskych festivalov. Pripravili nasledovné inovácie:

- festival bude zameraný na scénické umelecké stvárnenie tradičnej tanečnej, hudobnej, zvykoslovnej, inštrumentálnej a odevnej kultúry rôznych regiónov sveta v podaní študentských folklórnych súborov. Dôraz sa bude klásť na umeleckú úroveň a na regionálnu čistotu tradičnej kultúry, nie na „jarmočné efekty“,
- programy festivalu sa budú realizovať vo vysoko kvalitných podmienkach scény Nového divadla A. Bagara v Nitre s možnosťou využitia špičkovej javiskovej techniky,
- ubytovanie a stravovanie účastníkov bude spĺňať náročné kritériá CIOFF,
- festival bude mať ďalšie satelitné podujatia, ktoré zaujmú obyvateľov regiónu a návštevníkov festivalu – propagačné vystúpenia, festivalový sprievod mestom, jarmok umeleckých remesiel, výstava obrazov s tematikou tradičnej kultúry, vystúpenia súborov v regióne,
- vysoká úroveň propagačných materiálov, denné vydania festivalových novín, stála účasť médií všetkých typov, hodnotné vecné ocenenia víťazom súťaže,
- vo voľnom čase sa budú organizovať spoločenské podujatia pre všetkých účastníkov so stravou a občerstvením.

Dnes s odstupom času je možné konštatovať, že všetky predsavzatia sa organizátorom podarilo splniť. Za kuriózne aj z pohľadu dnešných podmienok, možno považovať dve skutočnosti:

- podarilo sa s pomocou Ministerstva školstva, prezidentskej kancelárie, Ministerstva kultúry, VŠP v Nitre a mnohých sponzorov získať požadovanú finančnú čiastku potrebnú na zabezpečenie festivalu, ktorá približne 10 násobne prevýšila pôvodný rozpočet Akademického Zvolena,
- podarilo sa umiestniť festival do nového Divadla Andreja Bagara v Nitre, čo dalo celému festivalu novú tvár, nezvyklú a jedinečnú v rámci všetkých podobných podujatí v strednej Európe.

Počas prvých dvoch ročníkov Akademickej Nitry denne vychádzali Festivalové noviny, ktoré pohotovo odrážali atmosféru a udalosti predchádzajúceho dňa a ráno pri raňajkách boli voľne k dispozícii súboristom. Po Slávnostnom galakoncerte sa po dlhšom období v Nitre opäť rozihral ohňostroj. Pri hodnotení folklórnych festivalov v roku 1992 v Českej a Slovenskej federatívnej republike na zasadnutí Československej folklórnej asociácie v Prahe, bol festival Akademická Nitra 1992 vyhodnotený ako najlepší festival roka. Veľmi pozitívne ohlasy prišli aj z C.I.O.F.F. – u, (Conseil international des organisations de festivals de folklore et d'arts traditionnels) pri UNESCO.

Po tomto festivale sa na pôde nitrianskych vysokých škôl dohodlo, že Akademická Nitra sa bude organizovať striedavo pod vedením VŠP a Vysokej školy pedagogickej v Nitre, aby sa mohli prezentovať obidve vysoké školy a aby sa bremeno príprav rozložilo na dlhšie časové obdobie. V roku 1996 organizovala AN'96 Vysoká škola pedagogická v Nitre, ktorá do príprav zapojila pedagógov novovzniknutej Katedry folkloristiky. Napriek tomu bolo

zjavné, že bude lepšie, keď sa do príprav zapoja každoročne skúsené osobnosti z obidvoch univerzít. Preto sa počas prípravy AN'98 obidve nitrianske univerzity dohodli, že v ďalších ročníkoch AN bude organizovať spoločný organizačný štáb z pracovníkov oboch univerzít, ale hlavnú zodpovednosť, ako aj finančné zabezpečenie festivalu budú niesť striedavo SPU v Nitre a UKF v Nitre. Príslušná univerzita bude menovať organizačný štáb a riadiť jeho činnosť v zmysle vlastného Štatútu organizačného štábu pre daný ročník AN.

Od roku 1992 do roku 2016 sa v Nitre a vo Zvolene uskutočnilo celkom 26 ročníkov Medzinárodného akademického festivalu a do roku 1991 vo Zvolene 14. V tomto roku sa uskutoční jubilejný 40. ročník medzinárodnej súťaže vysokoškolských folklórnych súborov. Za 40 ročníkov sa na festivale zúčastnili a svoju lásku k ľudovým tradíciám svojho národa demonštrovali 10 tisíce mladých, krásnych a talentovaných a vzdelaných ľudí. Tí sú pre budúcnosť zárukou zachovania a ďalšieho generačného odovzdávania hudobných, tanečných, odevných a zvykoslovných skvostov vo svojich regiónoch.

Rok	Hlavný organizátor	Prezident/riaditeľ/zástupca riaditeľa	Počet súborov	Laureát
1970	VŠP Nitra	I. Paška, O. Burian, P. Sklenka	10	FS GYMNÍK
1972	VŠP Nitra	I. Paška, O. Burian, P. Sklenka	10	FS ZOBOR
1974 -1991	VŠLD Zvolen			
1992	VŠP Nitra	O. Debrecéni, E. Ondrejčeková, M. Járek	11/5	FS MLADOSŤ
1994	VŠP Nitra	O. Debrecéni, M. Járek, M. Mráz	11/8	FS TORYSA
1996	VŠPG Nitra	M. Járek, P. Sklenka	13/13	FS EKONÓM
1998	SPU Nitra	J. Tomáš, O. Debrecéni, čestný prezident, D. Wolfová	11/10	FS STAVBÁR
2000	UKF Nitra	K. Félix, D. Wolfová	11/4	FS STAVBÁR
2002	SPU Nitra	M. Bajla, D. Wolfová, M. Járek	13/7	FS ZOBOR
2004	UKF Nitra	J. Fulier, M. Járek, D. Wolfová	11/6	FS BORIEVKA
2006	SPU Nitra	V. Rataj, D. Wolfová, M. Járek	12/5	FS BORIEVKA
2008	UKF Nitra	M. Tvrdoň, M. Járek, D. Wolfová	9/11	FS TECHNIK
2010	SPU Nitra	V. Rataj, D. Wolfová, M. Járek	11/12	FS TECHNIK
2012	UKF Nitra	M. Tvrdoň, D. Wolfová, M. Járek	11/9	FS HORNÁD
2014	SPU Nitra	H. Horská, V. Rataj, J. Depešová	11/6	FS HORNÁD
2016	UKF Nitra	M. Líšková, A. Krausová, J. Depešová	11/5	FS Hornád
2018	SPU Nitra	R. Štěpánková, V. Rataj, A. Krausová	9/6	FS Technik

